

Pascal Goergen

WELK EUROPA WACHT ONS MORGEN?

Pedagogisch werkdocument
over de Europese
ontwerp-Grondwet

Verbindingsbureau
Brussel-Europa

Bedankingen

Graag had ik iedereen bedankt die mij, van dichtbij of van ver, gesteund heeft met waardevolle raadgevingen. Ik bedank in het bijzonder de verschillende documentatiediensten van de Europese instellingen die een belangrijke bron van informatie vormden bij het opstellen van dit werk, het Verbindingsbureau Brussel-Europa en het kabinet van de Brusselse Minister voor Externe betrekkingen, die me in staat gesteld hebben dit document uit te geven. De teksten en rapporten van dit werk zijn, onder andere, gebaseerd op de informatiemiddelen die de Europese Commissie ter beschikking heeft gesteld van de burgers in het kader van de informaticacampagne over de Europese Grondwet.

Een bijzondere vermelding gaat uit naar Véronique Mauguin en het team van het Verbindingsbureau Brussel-Europa die voor mij een erg waardevolle steun geweest zijn bij het schrijven van dit werk.

Contactgegevens auteur:

Pascal Goergen
Vertegenwoordiger van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij de EU
Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU
Rondpunt Schuman, 6 • 1040 Brussel
T : 32 (0) 2 233 03 02
F : 32 (0) 2 280 04 40
Email : pgoergen@goergen.be
Site web : www.goergen.be

Van dezelfde auteur:

"Le lobbying des villes et des régions auprès de l'Union européenne" (2004)
"Le Parlement européen dans tous ses états" (2004)
"Vous avez dit Europe ?" (1999)

Foto auteur: Marcel Vanhulst
Andere foto's : Fotodienst van het Europees Parlement en van de Europese Raad
© Copyright Pascal Goergen
Layout :

Inhoudstafel

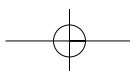
Voorwoord	2
------------------------	---

Hoofdstuk 1 : Het grondwettelijk Verdrag, een symbolische en cruciale stap vooruit	6
---	---

- 1.1. Van het Verdrag van Parijs tot het grondwettelijk Verdrag :
ontstaan en ontwikkeling van de Grondwet
- 1.2. Van de Conventie over de toekomst van Europa tot het grondwettelijk Verdrag
 - 1.2.1 De Verklaring van Laken
 - 1.2.2 Een nieuwe, meer open en democratische werkmethode :
de Conventie over de toekomst van Europa, een eerste stap
naar meer democratie in Europa
 - 1.2.3 De Intergouvernementele Conferentie van 2003-2004

Hoofdstuk 2 : De vooruitgang geboekt dankzij het grondwettelijk Verdrag	12
--	----

- 2.1. Een efficiënter en transparanter Europa
 - 2.1.1 Het Europees Parlement
 - 2.1.2 De Europese Raad
 - 2.1.3 De Raad van Ministers
 - 2.1.4 De Europese Commissie
- 2.2. Een democratischer Europa, dat beter aan de verwachtingen van de burger voldoet
 - 2.2.1 De Grondwet zorgt voor een versterking van de parlementaire democratie,
waarop de werking van de Unie gebaseerd is
 - 2.2.2 De participatieve democratie wordt versterkt
 - 2.2.3 De burgerrechten worden bevoorrecht
- 2.3. Een vereenvoudigd Europa
 - 2.3.1 Het grondwettelijk Verdrag: één enkele tekst
 - 2.3.2 De vereenvoudiging van de instrumenten en de procedures
 - 2.3.3 Het subsidiariteitsbeginsel beter gerespecteerd
- 2.4. Een socialer Europa

- 2.5. **Een zekerder Europa: de ontwikkeling van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid**
 2.5.1 De Grondwet ontwikkelt de instrumenten van de Unie op het vlak van justitie en binnenlandse veiligheid
 2.5.2 Het asiel- en immigratiebeleid
- 2.6. **Een sterker Europa op het internationaal toneel**
 2.6.1 Een permanente voorzitter voor de Europese Unie
 2.6.2 De Minister van Buitenlandse zaken van de Unie
 2.6.3 De versterking van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB)
- 2.7. **Een Europa dat het milieu beter beschermt**
 2.7.1 Het principe van duurzame ontwikkeling: een versterkte doelstelling van de Unie
 2.7.2 Het principe van solidariteit tussen de lidstaten tijdens natuur- en humanitaire rampen
 2.7.3 Meer dialoog over de milieupolitiek

Hoofdstuk 3 : Welke vooruitzichten voor de Europese opbouw ? 32

- 3.1. **Welke toekomst wacht de Europese Grondwet ?**
 3.1.1 Ratificatiefase
 3.1.2 De wijze van ratificatie : een nationale keuze
 3.1.3 Mogelijke ontwikkelingen rond de Europese Grondwet na de Franse en Nederlandse verwerping
 - Niets meer dan simpelweg terugkeren naar het Verdrag van Nice
 - Nieuwe referenda in de landen die de tekst verworpen hebben
 - Een gedeeltelijke heronderhandeling van de Europese Grondwet
 - Terugvallen op “nauwere samenwerking”
- 3.2. **Europa begrijpen om van Europa te houden**
 3.2.1 Een gevoel van democratisch tekort bij de Europese burger
 3.2.2 Het belang van een betere communicatie over het grondwettelijke Verdrag: de bevolking beter betrekken
 3.2.3 De communicatiestrategie gelanceerd door de Commissie: “1000 debatten over Europa”
 3.2.4 De jongeren warm maken voor de Europese dimensie

Bijlagen 42

Van dezelfde auteur 44

Voorwoord

Het Verbindingsbureau Brussel-Europa, opgericht in 1991 door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, heeft onder meer tot doel de uitwisselingen tussen Europeanen en Brusselaars te bevorderen, burgers warm te maken voor de Europese gedachte, sensibiliseringscampagnes op te zetten en deel te nemen aan evenementen die Europa dichter bij de burger trachten te brengen.

Dit jaar werd het Verbindingsbureau Brussel-Europa belast door de Gewestminister van Externe betrekkingen om een sensibiliseringscampagne en debatten te organiseren over de toekomst van Europa. Dit sensibiliseringsproject richt zich tot verschillende bevolkingsgroepen en meer bepaald tot jongeren, en dit dankzij de Europese Conventie van de Brusselse jongeren. Wie kan zich immers beter buigen over de toekomst van Europa dan de jongeren?

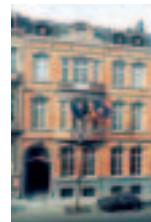
Want laat ons niet vergeten dat de jeugd van een samenleving zich niet alleen laat meten aan de hand van het aantal –25jaringen. Wat echt telt is de manier waarop deze samenleving haar deuren opent voor jongeren, de aandacht die ze aan hun behoeftes schenkt en de openheid waarmee ze naar hun ideeën luistert.

De Europese opbouw weerspiegelt de wil om samen te handelen. Ze drukt net zo goed onze gemeenschappelijke waarden uit als onze zorg om onze eigen identiteit te bewaren. De Europese Unie, die vanaf nu 450 miljoen inwoners telt, moet ons helpen om de uitdagingen aan te gaan van een eeuw in volle beweging. We zijn ons bewust van het belang van de Europese Unie voor de Brusselaars: de Unie brengt niet alleen vrede en welzijn, maar maakt eveneens deel uit van het dagelijks leven en de toekomst van alle burgers.

Maar een Europa naar ons hart is een democratischer, transparanter en doelmatiger Europa, dat meer ten dienste staat van de Europeanen; een Europa dat daadwerkelijk aanwezig en actief is in de wereld. Dit Europa kan alleen maar verwezenlijkt worden met instemming en dankzij de deelname van de burgers, te beginnen met de jongste onder hen.

Guy Vanhengel,
De Minister van de Regering
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast
met Financiën, Begroting en Externe betrekkingen

Carlo Luyckx,
De Directeur van het Verbindingsbureau Brussel-Europa

HOOFDSTUK 1

Het grondwettelijk Verdrag, een symbolische en cruciale stap vooruit

1.1. Van het verdrag van Rome tot het grondwettelijk Verdrag : ontstaan en ontwikkeling van de Grondwet

De eerste Europese toenadering nam plaats in juni 1951, toen zes landen beslisten om hun soevereiniteit inzake kool en staal over te dragen. Met het Verdrag van Parijs werd de Europese Gemeenschap van Kolen en Staal (EGKS) in het leven geroepen.

Deze integratie zette zich zes jaar later verder met de ondertekening van de Verdragen van Rome: het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (EAG), beter bekend onder de naam Euratom. Deze drie verdragen streven enerzijds naar economische expansie en een verhoging van de levensstandaard en anderzijds naar een politieke eenheid tussen de Europese volkeren.

Tijdens de laatste vijftien jaar hebben deze Europese verdragen een aantal belangrijke herzieningen gekend.

De Europese Eenheidsakte, die in februari 1986 ondertekend werd, heeft de Unie in staat gesteld om haar interne markt te realiseren en om op haar grondgebied het vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal te verwezenlijken, waarvan de bedrijven en de Europese burgers vandaag de vruchten plukken.

Het Verdrag van Maastricht, dat zes jaar later ondertekend werd, heeft de Unie in staat gesteld om vooruitgang te boeken op verschillende terreinen: invoering van de eenheidsmunt,

een gemeenschappelijk buitenlands beleid en samenwerking op het gebied van justitie en binnenlandse zaken.

Maar na Maastricht is de verdieping van de Europese politieke Unie een beetje uitgedoofd. De twee Intergouvernementele Conferenties die geleid hebben tot de ondertekening van de Verdragen van Amsterdam (1997) en Nice (2001) werden, ondanks de beperkte successen die er toch zijn uitgevloeid, gevoed door een zwakkere politieke wil. Heel wat institutionele vragen, nochtans van cruciaal belang net voor de uitbreiding van de Unie, bleven onbeantwoord.

Toen de staatshoofden en regeringsleiders van de 15 lidstaten in Nice (december 2000) een akkoord afsloten over de herziening van de verdragen, meenden ze dat de institutionele hervorming, die naar hun mening veel te voorzichtig was aangepakt in het Verdrag van Nice, verder moest worden gezet. Daarom heeft de Europese Raad, tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie, een diepgaander en breder debat over de toekomst van de Unie gelanceerd, met als doel een nieuwe herziening van de Verdragen te verwezenlijken.

De resultaten van het Verdrag werden erg sceptisch onthaald; de Top zou “een maat voor niks” geweest zijn. Maar Nice heeft er toch voor gezorgd dat voldaan werd aan een aantal institutionele voorwaarden noodzakelijk voor de uitbreiding. Velen hadden echter gehoopt op een diepgaand debat over de toekomst van Europa en op concrete resultaten. Toch waren er maar enkele maanden nodig om terug “in gang” te schieten.

1.2. Van de Conventie over de Toekomst van Europa tot het grondwettelijk Verdrag

De Grondwet is het resultaat van een lang proces dat aanving tijdens het Belgische voorzitterschap met de Verklaring van Laken waarin de Unie er zich toe verplicht democratischer, transparanter en doelmatiger te worden en de weg vrij te maken voor een Grondwet die aan de verwachtingen van de burgers beantwoordt.

1.2.1. De Verklaring van Laken

Geconfronteerd met hun onvermogen om tot een akkoord te komen over een diepgaande hervorming van de instellingen, hebben de staatshoofden en regeringsleiders, verenigd op 14 en 15 december 2001 in Laken, getracht een oplossing te zoeken met de Verklaring van Laken. Na een kritische stand van zaken over de Unie te hebben opgemaakt, stelde de Verklaring van Laken een serie fundamentele vragen over de toekomst van de Unie: Hoe kan men de Europese Unie met één stem doen spreken in een multipolaire wereld? Hoe kan men de Europese burgers dichter bij het Europees project en haar instellingen brengen? Hoe kan men de coherentie van het Europese politieke project verzekeren in een Unie uitgebreid tot 25 lidstaten? Kortweg, hoe kan men de Unie laten uitbreiden zonder dat ze ontploft.

De Verklaring van Laken opende interessante vooruitzichten voor de burgers: het betekende “een beslissende stap in de richting van een eenvoudiger Unie, sterker in de verwezenlijking van haar essentiële doelstellingen en meer aanwezig in de wereld. Om een zo breed en transparant mogelijke voorbereiding van de volgende

Conferentie te waarborgen, heeft de Europese Raad beslist een Conventie samen te roepen, die als voorzitter Mr. V. Giscard d'Estaing en als vice-voorzitters Mr. G. Amato en J.L. Dehaene zal hebben”.

1.2.2 Een nieuwe, meer open en democratische werkmethode : de Conventie over de toekomst van Europa, een eerste stap naar meer democratie in Europa

De Grondwet voor Europa is ontsproten uit een nieuwe werkmethode. De Verklaring van Laken schreef voor dat deze hervorming, net als de belangrijkste antwoorden die ze moest

voortbrengen, bestudeerd moest worden tijdens een Conventie over de toekomst van Europa. Alle belanghebbende partijen moesten hun bijdrage aan het debat kunnen leveren. Men had namelijk besloten dat beslissingen over de belangrijkste fases in de Europese opbouw niet langer genomen konden worden in besloten vergaderingen waaraan enkel vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten deelnamen. Om zeker te zijn van een zo transparant en breed mogelijke voorbereiding van de Intergouvernementele Conferentie (IGC)¹, besliste de Europese Raad om een Conventie samen te roepen.

De Conventie was samengesteld uit 105 leden waaronder vertegenwoordigers van de regeringen van de vijftien lidstaten en de kandidaat-lidstaten, vertegenwoordigers van de nationale parlementen en vertegenwoordigers van het Europees Parlement en de Europese Commissie. Leden van het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité plus de sociale partners en de Europese ombudsman namen deel aan de Conventie als waarnemers. Om het debat nog verder te verbreden en de burgers er meer bij te betrekken, werd er een volledige plenaire zitting² gewijd aan een hoorzitting van de maatschappelijke organisaties. De Conventie bewees haar nut als "forum van democratische dialoog".

De Conventie kreeg als opdracht om op een zo breed en transparant mogelijke manier de volgende Intergouvernementele Conferentie voor te bereiden. Deze moest uitmonden in de goedkeuring van een Grondwet. De Verklaring van Laken lag dus aan de basis van de Conventie en zorgde ook voor de nodige omkadering ervan.

De kernvragen over de toekomstige ontwikkeling van de Unie moesten binnen het kader van deze Conventie behandeld worden. Onder het voorzitterschap van Valéry Giscard d'Estaing heeft de Conventie van februari 2002 tot juli 2003 gewerkt. Vanaf 28 februari 2002 opteerde de Conventie voor een grondwettelijke ontwikkeling. Het werkschema van de Conventie was nauwkeurig vastgelegd: de werkzaamheden werden aangevat met een fase van hoorzittingen en debatten over de toekomst van Europa, met de bedoeling inzicht te verwerven in de wensen en de noden van de Europese burgers. De tweede fase werd gewijd aan een analyse van de voor- en nadelen van de verschillende voorstellen over de organisatie van de Europese Unie. Tijdens de derde

¹ Om verdragen van de Europese Unie de wijzigen, komen de lidstaten gewoonlijk samen binnen een Intergouvernementele Conferentie (IGC). Voor de zesde keer werd een ICG samengeroepen, met als doel de vinger te leggen op de cruciale vragen die de toekomstige ontwikkeling van Europa en haar uitbreiding tot 25 (misschien 28) lidstaten oproepen en om aanbevelingen over dit onderwerp te formuleren. Haar werkzaamheden vingen aan op 4 oktober 2003 en werden afgerond op 29 oktober 2004.

² Er werden verschillende vergaderingen, hoorzittingen en bijdragen ad hoc georganiseerd samen met vertegenwoordigers van de civiele maatschappij.

fase werd er gezocht naar een synthese tussen de verschillende voorstellen en werden aanbevelingen voorbereid. Op elke Europese Raad heeft de Voorzitter van de Conventie overigens een mondeling uiteenzetting gegeven over de vooruitgang van de werkzaamheden.

Deze Conventie kan beschouwd worden als een van de grootste intra-Europese ontmoetingen ooit: hoorzittingen, forums, werkgroepen, plenaire zittingen, mondelinge en schriftelijke bijdragen, indiening van honderden amendementen ... wat uiteindelijk geleid heeft tot een Europese ontwerp-Grondwet.

1.2.3 De Intergouvernementele Conferentie van 2003 - 2004

Tijdens de Top van Nice in december 2000 had het Franse presidentschap voorgesteld om in 2004 een nieuwe IGC bijeen te roepen om de Europese integratie verder te zetten. Tijdens de Europese Raad van Thessaloniki in juni 2003 werden de voorwaarden van deze IGC vastgesteld, die in oktober 2003 officieel geopend werd. Tijdens deze IGC liepen de meningen van de lidstaten ver uiteen op tal van punten, zoals de uitbreiding van de gekwalificeerde meerderheid³ (op het gebied van defensie, sociale zaken en fiscaliteit; bevoegdheden die volgens het Verenigd Koninkrijk en Spanje niet aan de natiestaat mochten ontsnappen). Andere twistpunten waren de oprichting van een Europees Hoofdkwartier en de fiscale harmonisatie (het stokpaardje van Frankrijk en Duitsland). Enkele belangrijke vragen werden tijdens deze IGC opnieuw op tafel gelegd, zoals ondermeer de samenstelling van de Commissie. De IGC had tot doel de laatste hand te leggen aan de slottekst van de toekomstige Europese Grondwet, die de efficiënte werking van de uitgebreide Unie zou moeten verzekeren.

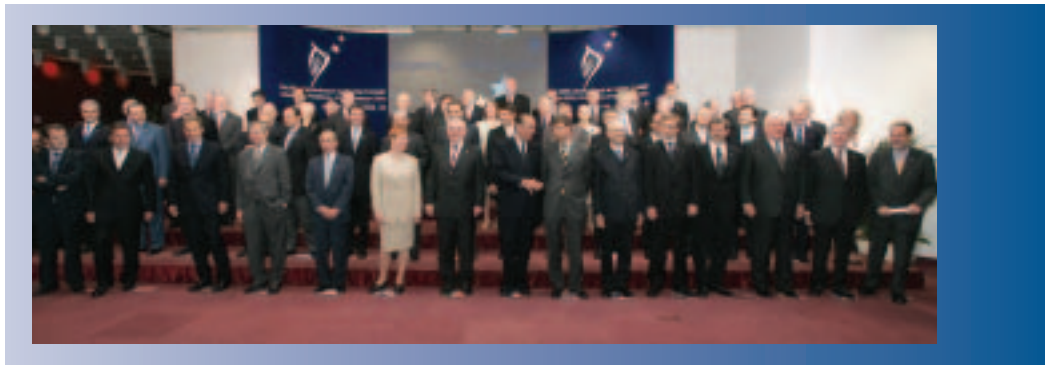

De ICG werd niet afgesloten tijdens de top van Brussel op 12-13 december 2003, maar dankzij de inspanningen van het Ierse voorzitterschap en de verkiezingen in Spanje (enkele dagen na de aanslagen in Madrid) werd het proces versneld, opdat Europa snel over

³ De stemming bij gekwalificeerde meerderheid is een stemprocedure die toepast wordt door de Raad van Ministers voor de meerderheid van haar beslissingen. De stemkracht van elk land is afhankelijk van het aantal inwoners. De gekwalificeerde meerderheid stemt overeen met het aantal stemmen dat behaald moet worden binnen de Raad alvorens een beslissing aangenomen kan worden. De opeenvolgende institutionele hervormingen hebben het gebruik van de stemming bij gekwalificeerde meerderheid steeds uitgebreid ten koste van de stemming met eenparigheid van stemmen. Deze laatste procedure is immers minder geschikt voor de ontwikkeling van een doelmatig communautair beleid (veto-risico).

een verdrag zou kunnen beschikken dat een Europese Grondwet instelt. Het grondwettelijk Verdrag zal uiteindelijk aangenomen worden door de lidstaten tijdens de Europese Raad van 17 en 18 juni 2004 en ondertekend worden in Rome op 29 oktober 2004. Alvorens van kracht te worden, moet de tekst nog geratificeerd worden door alle lidstaten. Het ondertekenen van het grondwettelijk Verdrag in Rome was een historische gebeurtenis; een symbolische, hoopgevende daad.

Het wijzigen van de werkmethode heeft een onverhoopt resultaat opgeleverd: een voorstel tot “Grondwet” of eerder een “grondwettelijk Verdrag” voor Europa, goedgekeurd bij consensus, vervolgens opnieuw bestudeerd door de lidstaten in het kader van een Intergouvernementele conferentie en tot slot ondertekend door de staatshoofden en regeringsleiders op 29 oktober 2004.

De Grondwet voor Europa blijft juridisch een internationaal verdrag ondertekend door soevereine staten. Het gebruik van de term “Grondwet” leidt zo, noch in haar opzet als in haar resultaat, tot de oprichting van een Europese Staat die de huidige lidstaten vervangt in de juridische internationale orde. De Europese Grondwet komt dus niet in de plaats van de nationale grondwetten. Deze laatste vormen ook in de toekomst de basis van de overheidsorganisatie in elke lidstaat. Bovendien benadrukt de Europese Grondwet dat de Unie de nationale identiteit van de lidstaten ‘eigen aan hun politieke en grondwettelijke basisstructuren’ respecteert.

Niettemin, door te verwijzen naar een “Grondwet” wordt het stichtende karakter van de tekst en de politieke ambitie van haar onderhandelaars beklemtoond: de wil om een “gemeenschappelijk huis” te bouwen, steunend op gemeenschappelijke waarden en regels. Verschillende elementen wijzen in deze richting: de vermelding van de grondwaarden waarop de Unie gebaseerd is, de opname van het Handvest van grondrechten, de definiëring van de toelatingsvoorwaarden tot de Unie, de opsomming van de symbolen van de Unie....

HOOFDSTUK 2

De vooruitgang geboekt dankzij het grondwettelijk Verdrag

Wat zijn de basisonderdelen van de Grondwet, meer bepaald met betrekking tot de Europese burger?

2.1. Een efficiënter en transparanter Europa

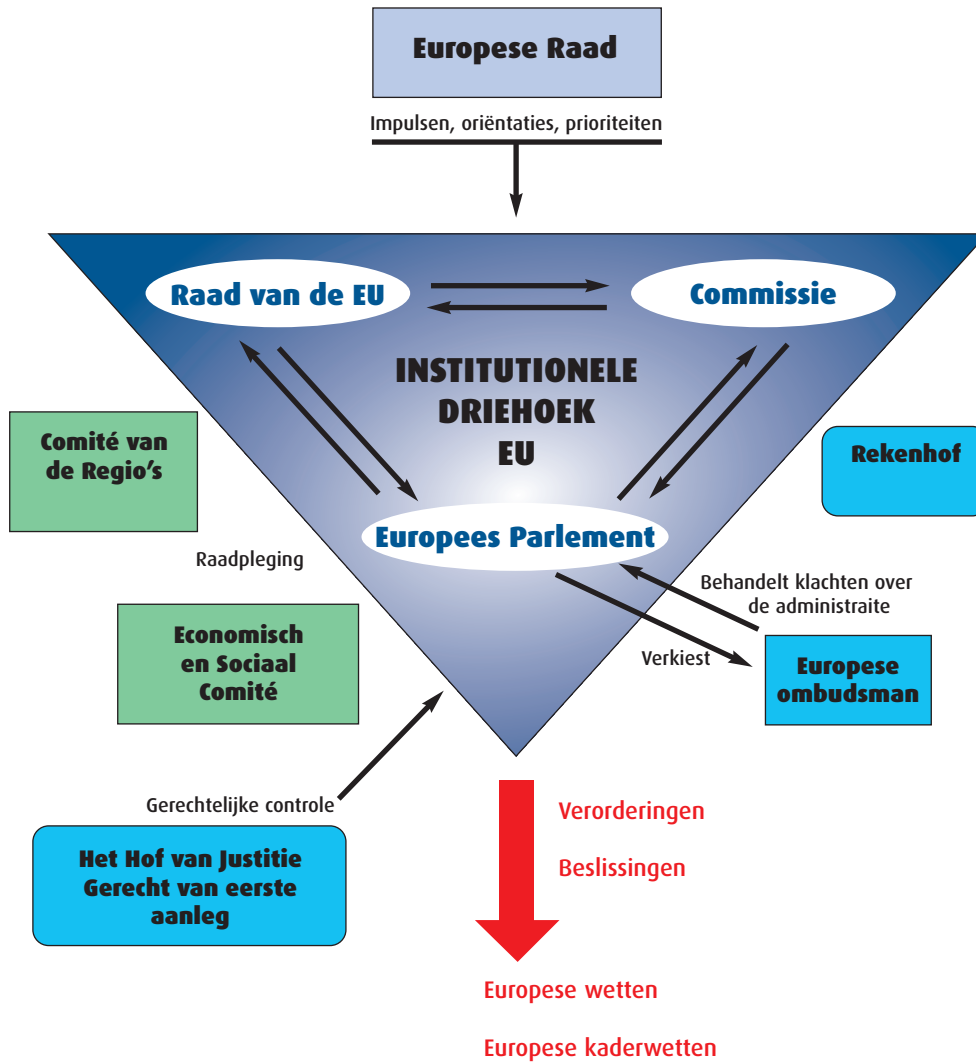
Een van de belangrijkste doelstellingen van de Conventie en de IGC was de efficiëntie van de Unie verbeteren. De Grondwet bevat verbeteringen op het vlak van het besluitvormingsproces in de Unie, dankzij een vernieuwd institutioneel kader. De Grondwet wijzigt diepgaand de institutionele structuur van de Unie en dit met een dubbele doelstelling: niet alleen de instellingen aanpassen om te kunnen blijven functioneren na de uitbreiding, maar ook hun legitimiteit versterken.

Het institutioneel kader in de eigenlijke zin omvat -volgens de Grondwet- het Europees Parlement, de Raad van Ministers, de Europese Commissie en het Hof van Justitie van de Europese Unie. De Europese Centrale Bank speelt dan weer een sleutelrol op het vlak van het economische en monetaire beleid van de Unie. Het Rekenhof, op haar beurt, controleert de inkomsten en uitgaven van de Unie. Naast deze instellingen treden er nog twee raadgevende organen op, het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité.

2.1.1. Het Europees Parlement

Het maximum aantal Europese Parlementsleden wordt opgetrokken tot 750 (in plaats van 736). De zetels worden toegekend aan de lidsta-

ten op een “proportioneel dalende⁴” manier, met een minimum van 6 en een maximum van 96 zetels per lidstaat. Het precieze aantal zetels van elke lidstaat zal vastgelegd worden na de Europese verkiezingen van 2009.

Aantal parlementsleden per lidstaat:

	Verdeling van de parlementsleden voor de uitbreiding	Huidige verdeling	Voor de verkiezingen
Duitsland	99	99	99
Italië, Frankrijk, Groot-Brittannië	87	78	78
Spanje	64	54	54
Polen		54	54
Roemenië			35
Nederland	31	27	27
Portugal, België, Griekenland	25	24	24
Tsjechische Republiek, Hongarije		24	24
Zweden	22	19	19
Oostenrijk	21	18	18
Bulgarije			18
Denemarken	16	14	14
Slowakije		14	14
Ierland	15	13	13
Litouwen		13	13
Letland		9	9
Slovenie		7	7
Luxemburg	6	6	6
Estland, Cyprus		6	6
Malta		5	5
TOTAAL	626	732	785

⁴ Volgens dit principe is het aantal parlementsleden afhankelijk van het bevolkingsaantal van de lidstaat: hoe meer inwoners het land telt, hoe meer inwoners elk parlements lid vertegenwoordigt.

De parlementsleden vormen in het Europees Parlement fracties volgens hun politieke overtuiging en niet volgens nationaliteit. Vandaag telt het Parlement 7 politieke groepen, naast enkele "niet-ingeschreven" parlementsleden. Ze maken deel uit van meer dan 100 verschillende nationale politieke partijen. Elke politieke fractie heeft een voorzitter, een bureau en een secretariaat.

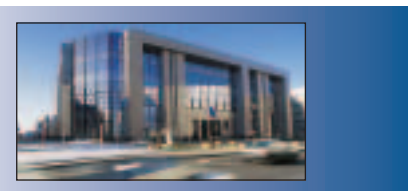
De Voorzitter

De Voorzitter leidt het geheel aan activiteiten van het Parlement en haar organen. Hij wordt verkozen voor twee jaar en half. Hij zit de plenaire zittingen voor, net zoals de vergaderingen van het Bureau en van de Voorzittersconferentie. Hij vertegenwoordigt het Parlement in al zijn externe betrekkingen. **Josep Borrell** is de actuele voorzitter van het Parlement. Dit Spaanse Parlements lid en lid van de socialistische fractie werd verkozen op 30 juli 2004 in Straatsburg. Na een halve legislatuur zal hij vervangen worden door het Duitse parlements lid **Hans-Gert Poettering**, lid van de Europese Volkspartij en van de christen-democraten (PPE-DE)

2.1.2. De Europese Raad

De Raad moet aan de Unie de voor haar ontwikkeling noodzakelijke politieke impulsen geven. De Raad vaardigt geen wetten uit. In het algemeen spreekt de Raad zich bij consensus uit. De Grondwet voorziet één vergadering van de Europese Raad per trimester.

De Raad is samengesteld uit de staatshoofden of regeringsleiders van de lidstaten, zijn voorzitter (een nieuwe figuur binnen de institutionele architectuur van de Unie) en de voorzitter van de Commissie. Volgens de Grondwet zal ook de nieuwe Minister van Buitenlandse Zaken van de Unie deelnemen aan de werkzaamheden van de Europese Raad.

2.1.3. De Raad van Ministers

De besluitvormingsprocedure binnen de Raad is vergemakkelijkt. Niet alleen is de berekening van de gekwalificeerde meerderheid vereenvoudigd, haar toepassing is bovendien uitgebreid naar meer bevoegdheden.

- **Een nieuwe definitie van de gekwalificeerde meerderheid**

Volgens de Europese Grondwet neemt de Raad vanaf 2009 beslissingen op basis van de dubbele meerderheid (meerderheid van zowel de lidstaten als de volkeren) wat de dubbele legi-

timateit van de Unie weerspiegelt. Een beslissing bij dubbele meerderheid is een beslissing die gedragen wordt door 55% van de lidstaten die samen 65% van de bevolking vertegenwoordigen. Deze 55 % moet minstens 15 lidstaten tellen.

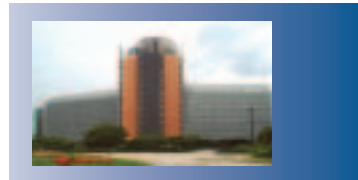
Aan deze definitie moeten nog twee elementen toegevoegd worden. Om te vermijden dat, in een extreem geval (door een bevolkingsstijging) drie (grote) lidstaten alleen in staat zouden zijn een beslissing van de Raad tegen te houden, wordt voorzien dat een eventuele blokkeringsminderheid gevormd kan worden van minstens vier lidstaten.

Wanneer deze blokkeringsminderheid minstens $\frac{1}{3}$ van de leden van de Raad vertegenwoordigt, of het nu op het vlak van de lidstaten of van de bevolking is, kan deze vragen dat er niet gestemd wordt, maar dat de discussies binnen een redelijk termijn verder gezet worden tot er een bredere basis van akkoord binnen de Raad gevonden wordt.

- **Het toepassingsveld**

De Europese Grondwet zorgt voor een betekenisvolle uitbreiding van het toepassingsveld van de gekwalificeerde meerderheid, meer bepaald op het vlak van immigratie, grenscontrole, samenwerking op het vlak van strafrecht, intellectueel eigendom, cultuur, burgerbescherming, sociale zekerheid van de migrantenwerkers...De staatshoofden of regeringsleiders hebben zich daarentegen verzet tegen enkele uitbreidingen voorgesteld door de Conventie: zo blijft eenparigheid van stemmen vereist op enkele cruciale beleidsvelden zoals het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en het fiscaal beleid.

We moeten hier echter aan toevoegen dat de Europese Raad, maar alleen bij eenparigheid van stemmen, kan beslissen om toch naar de kwalificeerde meerderheid over te stappen. Dit is de zogenaamde "overgangsbepaling", gevraagd door Frankrijk. Deze bepaling stelt de Raad in staat om in bepaalde gevallen (met uitzondering van defensie) een blokkering als gevolg van de unanimiteitsregel te vermijden. Lidstaten die vooruitgang wensen te boeken in welbepaalde domeinen kunnen nog altijd een "nauwere samenwerking"⁵ aangaan (op voorwaarde dat alle lidstaten hier eenparig mee instemmen). Deze mogelijkheid moet open blijven voor alle lidstaten.

⁵ Het principe van "nauwere samenwerking" stelt een aantal lidstaten in staat om in kleine groepjes verder te gaan, zonder op de andere te wachten. Dit principe werd ingevoerd met het Verdrag van Amsterdam. Het ontstond naar aanleiding van de oprichting van de Europese monetaire Unie. Slechts 12 lidstaten zijn toegetreden tot de eurozone (het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Zweden hebben de eenheidsmunt geweigerd). De Vijftien hebben expliciet het bestaan van een Europa "van meerdere snelheden" erkent, niet alleen inzake de eenheidsmunt, maar ook wat betreft de Schengenakkoorden (visa, asiel en immigratie). Dankzij het principe van "nauwere samenwerking" kunnen eventuele blokkeringen (wanneer unanimiteit vereist is en dus 1 lidstaat haar veto kan stellen) omzeild worden. Lidstaten die wensen de Europese integratie verder te zetten, mogen hierin niet gehinderd worden, ook als de anderen deze weg niet wensen te volgen of het belang er niet van inzien.

Samenstelling van de nieuwe Europese Commissie 2004-2009

Land	Commissaris	Profiel	Partij	Commissie
Portugal	José Manuel Durão Barroso	Eerste Minister	Social Democratic Party	Voorzitter
Oostenrijk	Benita Ferrero-Waldner	Minister van Buitenlandse zaken	Austrian People's Party (ÖVP)	Buitenlandse zaken en Buurstaten
België	Louis Michel	Minister van Buitenlandse zaken	Mouvement réformateur (libéral)	Ontwikkeling en Humanitaire hulp
Cyprus	Markos Kyprianou	Minister van Financiën	Democratic Party (DIKO)	Volksgezondheid en Consumentenbescherming
Tjechische Republiek	Vladimír Špidla	Eerste Minister	Social Democratic Party (CSSD)	Tewerkstelling, Sociale zaken en Gelijkheid van kansen
Denemarken	Mariann Fischer Boel	Minister van voeding en van de visserij	Venstre	Landbouw en Plattelandsontwikkeling
Estland	Siim Kallas	Eerste Minister	Reform Party	Administratieve hervorming en Fraudebestrijding
Finland	Olli Rehn	Politieke en economische raadgever van de Eerste Minister	Centre Party	Uitbreiding van de Unie
Frankrijk	Jacques Barrot	Commissaris voor het Regionaal beleid	UMP	Vice-voorzitter, Transport
Duitsland	Günther Verheugen	Commissaris voor de Uitbreiding	SPD	Vice-voorzitter, Industrie en Ondernemingen
Griekenland	Stavros Dimas	Commissaris voor Tewerkstelling en Sociale Zaken	New Democracy	Milieu
Hongarije	László Kovács	Minister van Buitenlandse Zaken	Socialist Party	Fiscale zaken en Douane-unie
Ierland	Charlie McCreevy	Minister van Financiën	Fianna Fáil	Interne Markt en Diensten
Italië	Franco Frattini	Minister van Buitenlandse Zaken	Forza Italia	Vice-voorzitter, Justitie, Vrijheid en Veiligheid
Letland	Andris Pielbalgs	Kabinetschef van Commissaris Kalniete	Zonder politieke kleur	Energie

Litouwen	Dalia Grybauskaitė	Minister van Financiën	Zonder politieke kleur	Financiële programma en Begroting
Luxemburg	Viviane Reding	Commissaris voor Cultuur en Onderwijs	Christian Social Party	Informatiemaatschappij en Media
Malta	Joe Borg	Minister voor Buitenlandse zaken	Nationalist Party	Visserij en Maritieme zaken
Nederland	Neelie Kroes	Vroegere Minister van Transport	VVD	Concurrentie
Polen	Danuta Hübner	Minister van Buitenlandse zaken	Zonder politieke kleur	Regionaal beleid
Slowakije	Ján Figel	Onderhandelings-leider en	Christian-Democrat Party	Onderwijs, Vorming, Cultuur Multilinguïsme
Slovënie	Janez Potočnik	Minister van Europese Zaken en	Zonder politieke kleur	Wetenschap Onderzoek
Spanje	Joaquín Almunia	Commissaris voor Economische en Monetaire zaken	Socialist Party	Economische en monetaire zaken
Zweden	Margot Wallström	Commissaris voor Milieu	Social Democratic Party	Vice voorzitter - Institutionele relaties en Communicatiestrategie
Verenigd Koninkrijk	Peter Mandelson	Vroegere Staatssecretaris voor handel, industrie en Noord-Ierland	Labour	Handel

Stand van zaken op 15 september 2005

2.2. Een democratischer Europa, dat beter aan de verwachtingen van de burger voldoet

Omdat Europa nu over bevoegdheden beschikt die vroeger zuiver nationale aangelegenheden waren en steeds meer in het leven van de burger ingrijpt, kon de Europese opbouw haar ontwikkeling niet verder zetten zonder haar methodes en instellingen diepgaand te democratiseren.

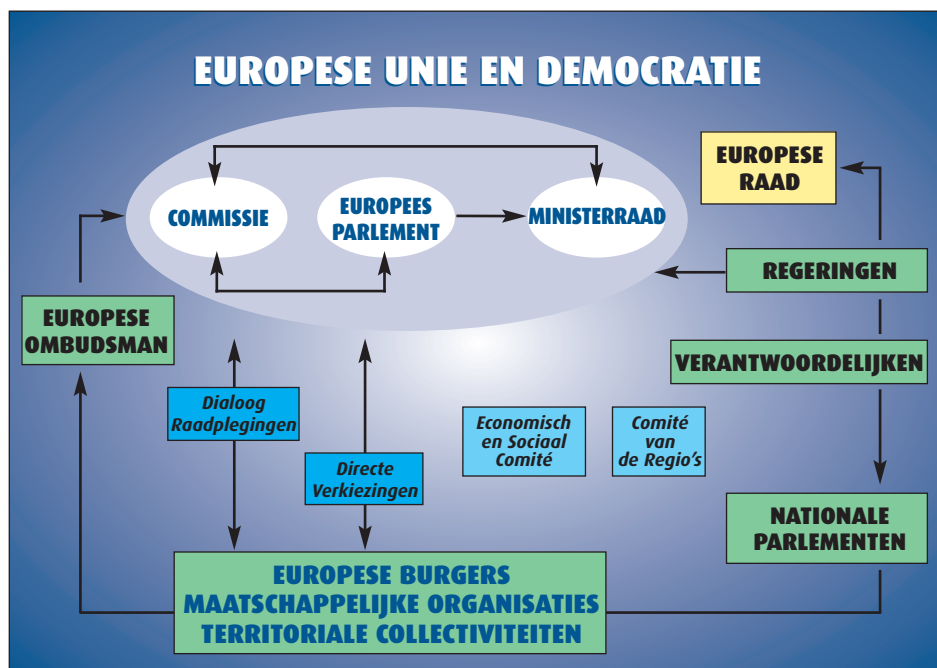
De versterking van de democratische legitimiteit van de Unie wordt vaak aangehaald als één van de belangrijkste stappen vooruit van het grondwettelijk Verdrag. De Grondwet introduceert of versterkt een groot aantal bepalingen die tot doel hebben de instellingen democratischer, transparanter, beter controleerbaar te maken en ze dichterbij de burger te brengen.

Een Europese Grondwet moet als doel de ontwikkeling van een echte Europese identiteit hebben, waarmee de burgers zich kunnen vereenzelvigen. De integratie en de participatie van burgers binnen de Unie moet een prioriteit zijn, want het zijn zij die aan de Unie haar legitimiteit verlenen.

2.2.1. De Grondwet zorgt voor een versterking van de parlementaire democratie, waarop de werking van de Unie gebaseerd is

De bevoegdheden van het Europees Parlement worden bevestigd en uitgebreid :

- De Grondwet zorgt voor een belangrijke uitbreiding van de bevoegdheden van het Europees Parlement in zijn functie van medewetgever. Het Parlement stemt vanaf nu, buiten enkele uitzonderingen, over het geheel aan Europese wetten, samen met de Raad van Ministers.
- Zijn bevoegdheden op het vlak van begroting en politieke controle worden eveneens versterkt. De Grondwet kent het Parlement namelijk een evenwaardig beslissings-

Bron: de Europese Commissie

recht toe als aan de Raad inzake budgetmateries, meer bepaald wat betreft de jaarlijkse begrotingsprocedures.

- De rol van het Europees Parlement wordt eveneens versterkt bij de aanstelling van de Commissievoorzitter, die voorgesteld wordt door de Europese Raad op basis van de uitslagen van de Europese verkiezingen. Alvorens een kandidaat voor te stellen, moet de Raad nu overleggen met het Parlement.

Een versterking van de rol van de nationale Parlementen

De Europese Grondwet versterkt eveneens de betrokkenheid van de nationale Parlementen bij de werkzaamheden van de Unie, door middel van:

- Het verstrekken van meer informatie (direct doorgeven van wetsvoorstellen, raadpleging over elke vraag tot toetreding van een staat, mogelijkheid om zich te verzetten tegen de instelling van een “overgangsbepaling”)
- Een controlemogelijkheid (“mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing”; deelname aan de evaluatiemechanismen en betrokkenheid bij de politieke controle van Europol⁶ en bij de evaluatie van de activiteiten van Eurojust⁷)

2.2.2. De participatieve democratie wordt versterkt

De Grondwet zorgt voor een geziene versterking van de participatieve democratie.

- Ze voert het initiatiefrecht voor burgers in, wat meer dan een miljoen Europese burgers uit de verschillende lidstaten in staat stelt de Commissie te vragen om een voorstel in te dienen dat inspeelt op de eisen van de burgers.

⁶ Europese organisatie (die de Europese lidstaten verenigt) belast met de strijd tegen de criminaliteit. Europol oefent in de eerste plaats volgende functies uit: het uitwisselen van informatie tussen de lidstaten vergemakkelijken, informatie en inlichtingen verzamelen en analyseren en deze doorgeven aan de bevoegde diensten van de lidstaten. Europol werd opgericht in 1992 en richtte zich aanvankelijk enkel op de strijd tegen drugs. In 2002 werd zijn mandaat uitgebreid tot “alle ernstige vormen van internationale criminaliteit”: clandestiene immigratienetwerken, terrorisme, handel in gestolen auto’s, mensenhandel, kinderporno, valsmunterij en andere vormen van vervalsing van betalingsmiddelen, witwaspraktijken, maar ook misdrijven tegen de mensheid, financiële delicten, cybercrime.

⁷ Eurojust werd opgericht in februari 2002 en is het Europese orgaan dat belast is met het versterken van de rechtelijke samenwerking tussen de lidstaten. Dit gebeurt door op Europees niveau structurele maatregelen goed te keuren die de coördinatie van transnationale onderzoeksacties en vervolgingen moeten bevorderen.

- Ze erkent het belang van de dialoog tussen de burgers, de maatschappelijke organisaties en de Europese instellingen en meer bepaald de Commissie. De Grondwet onderstreept dat de Unie een “open, transparante en regelmatige dialoog” moet voeren met organisaties die de civiele maatschappij vertegenwoordigen.
- Bovendien zijn de werkzaamheden van de Raad (wanneer deze optreedt als wetgever) vanaf nu openbaar, wat voor een grotere transparantie zorgt.

2.2.3. De burgerrechten worden bevoorrecht

De Europese Grondwet beschrijft de Europese Unie als een unie van Europese burgers en staten. Deze Unie staat open voor alle lidstaten die haar waarden respecteren en die zich ertoe verplichten om deze waarden samen uit te dragen.

De bescherming van de grondrechten (en meer precies van bepaalde waarden zoals het democratisch principe) wordt eveneens versterkt door de invoering van bepalingen die een duidelijke democratisering van het communautaire systeem nastreven, met als doel de Unie transparanter, democratischer en efficiënter te maken.

- Door het Handvest van de grondrechten⁸ op te nemen, verstrekt de Grondwet de Unie als een “Gemeenschap van waarden”. De integratie van het Handvest in de Grondwet geeft aan deze rechten een dwingende juridische vorm. De Grondwet somt de waarden op waarop de Unie gebaseerd is: menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtstaat, eerbiediging van de mensenrechten. Deze waarden hebben de lidstaten gemeen in een samenleving die gekenmerkt wordt door pluralisme, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit, gelijkheid tussen mannen en vrouwen en verbod op discriminatie. Deze waarden vormen nu de “sokkel” van de Europese Grondwet terwijl ze daarvoor enkel het actiekader van de Unie vormden. De toetreding en deelname tot de Unie is afhankelijk van het respect voor deze waarden. De Grondwet opent eveneens de weg naar een eventuele aansluiting van de Unie tot het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (ECRM).

⁸ Het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie werd geproclameerd tijdens de Europese Raad van Nice, op 7 december 2000. Het bevat 54 artikels die de grondrechten van burgers binnen de Unie omschrijven. Deze worden verdeeld onder zes individuele en universele waarden die de sokkel vormen van de Europese opbouw: waardigheid, vrijheid, gelijkheid, solidariteit, burgerschap en rechtvaardigheid. Nochtans zijn de rechten die verbonden zijn aan het Europese burgerschap alleen van toepassing op de burgers van de EU. Het Handvest werd opgesteld met twee kerndoelstellingen: over een heldere (begrijpbaar voor alle Europese burgers) en krachtige referentie inzake grondrechten kunnen beschikken en de bescherming van de grondrechten verbeteren.

- De Grondwet geeft duidelijk aan welke rechten uit het Europees burgerschap voortvloeien: het recht op vrij verkeer en vrij verblijf, het actief en passief kiesrecht bij verkiezingen voor het Europees Parlement en bij de gemeenteraadsverkiezingen, het recht op diplomatieke en consulaire bescherming⁹, het recht verzoekschriften tot het Europees Parlement te richten, het recht zich tot de ombudsman te wenden en de Europese instellingen in een van de talen van de Unie aan te schrijven en in die taal een antwoord te ontvangen. De Grondwet neemt het concept van “dubbel burgerschap” (nationaal en Europees) over en geeft een definitie van het Europees burgerschap die elementen van democratische vertegenwoordiging en participatie vermengt. Het burgerschap van de Unie is een aanvulling van het nationale burgerschap en treedt nooit in de plaats daarvan op.

2.3. Een vereenvoudigd Europa

“Het Europa van de onleesbare verdragen moet plaats ruimen voor een Europa met een Grondwet leesbaar voor alle Europese burgers” (speech van Mr. Bayrou en Mr. Cohn-Bendit).

De Grondwet vereenvoudigt de architectuur van de Europese opbouw en maakt haar werking tastbaarder voor de burgers. Door de opeenvolgende verdragen zijn de regels van de Unie immers steeds complexer geworden. Ze hebben aanzienlijk aan leesbaarheid moeten inboeten, in die mate dat leken er soms niets meer van begrijpen.

2.3.1. Het grondwettelijk Verdrag: één enkele tekst

In de Grondwet worden alle vorige verdragen (met uitzondering van het EURATOM verdrag) samengevoegd. Zo verenigt de Grondwet in één enkele tekst de essentie van de

⁹ In het kader van de consulaire bescherming, helpen de consulaten en de ambassades landgenoten in moeilijkheden in het buitenland (gevangenschap ...). Ze geven hen raad en kunnen, in geval van nood, tussenkomen bij de verantwoordelijke autoriteiten. Onder bepaalde omstandigheden kan een staat ook een stapje verder gaan op de diplomatieke ladder en een officiële tussenkomst bij de buitenlandse autoriteiten aanvragen. De voorwaarden die vervuld moeten worden om van een diplomatieke bescherming te kunnen genieten zijn echter strenger dan deze van de consulaire bescherming. Het is meer bepaald nodig dat de buitenlandse staat een regel van het internationaal recht geschonden heeft. Dankzij het Handvest van de grondrechten kan iemand, wanneer hij of zij in moeilijkheden raakt in een land buiten de EU waar er geen ambassade of consulaat van zijn land is, genieten van de diplomatieke en consulaire bescherming van de EU-staten die daar wel aanwezig zijn. Wanneer een Belg bij voorbeeld ziek wordt in een land waar België niet vertegenwoordigd is en hij of zij gerepatrieerd moet worden, dan kan hij of zij hulp krijgen van de ambassade van eender welke Europese lidstaat.

grondbepalingen van de Unie sinds het begin van de jaren 1950. Deze grondwettelijke tekst, die 90 % van de voorstellen uitgewerkt door de Conventie overneemt, vervangt niet alleen de bestaande verdragen, maar ook het complexe geheel aan akkoorden, conventies, verklaringen en andere protocols en zorgt zo voor eenheid binnen de juridische architectuur van de Europese Unie. Dit vertaalt zich door de creatie van “één enkel institutioneel kader”, steunend op het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad van Ministers, de Europese Commissie, de Europese Centrale bank, het Rekenhof en het Hof van Justitie.

Het Verdrag bestaat uit vier delen :

- Een eerste deel bevat de bepalingen die de Unie, haar doelstellingen, haar bevoegdheden, haar besluitvormingsprocedures en haar instellingen omschrijven.
- Het tweede deel wordt gevormd door het Handvest van de Grondrechten, dat plechtig is geproclameerd tijdens de Europese Raad van Nice in december 2000.
- Het derde deel heeft betrekking op het beleid en de acties van de Unie en neemt een groot aantal bepalingen van de bestaande verdragen over.
- Het vierde deel van de Grondwet bevat de slotbepalingen, waaronder de herzienings- en goedkeuringsprocedures.

Deze inspanning tot rationalisatie en verduidelijking gaat samen met een belangrijke vooruitgang: de afschaffing van de organisatie van de Unie in 3 pijlers, zoals vastgelegd door het Verdrag van Maastricht. Dit moet een einde maken aan het kluwen van verschillende communautaire¹⁰ en intergouvernementele¹¹ beleidsvelden. Zo valt de pijler “Justitie en Binnenlandse zaken” niet langer onder intergouvernementele samenwerking, maar is hij voortaan gecommunautariseerd. De Grondwet maakt niet alleen een einde aan de organisatie van de Unie in pijlers maar ook aan een andere bron van verwarring: de dualiteit Unie/Gemeenschap. De besluitvormingsprocedures worden echter niet op alle vlakken gelijkgeschakeld (zo worden beslissingen op het vlak van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid nog steeds met eenparigheid van stemmen genomen).

¹⁰ Het communautaire luik steunde op:

- Een wetgevende macht met twee kamers: samengesteld uit een Raad van nationale ministers en een Europees parlement die beiden als medewetgever optreden.
- Een collegiale, uitvoerende macht: de Commissie is de enige die wetsvoorstellen kan formuleren en is belast met de uitvoering van de rechtshandelingen/ wetsbesluiten.
- Een rechterlijke macht: Het Hof van Justitie moet ervoor zorgen dat de lidstaten de wetsbesluiten en rechtshandelingen respecteren.

¹¹ Het intergouvernementele luik steunde bijna volledig op de Raad (waar gestemd wordt met eenparigheid van stemmen). Het Europees Parlement en de Commissie speelden hierbij een inferieure rol.

Door aan de Europese Unie “*rechtspersoonlijkheid*” toe te kennen wordt een einde gemaakt aan deze complexe situatie. Vroeger was de Unie niet meer dan de som van de lidstaten en de drie Europese gemeenschappen. Nu wordt ze een volwaardig rechtspersoon wat haar in staat stelt om, bij voorbeeld, akkoorden af te sluiten met internationale organisaties en zich aan te sluiten bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

2.3.2. De vereenvoudiging van de instrumenten en de procedures

De Grondwet vereenvoudigt de wetgevende en uitvoerende instrumenten van de Unie door hun aantal van 15 tot 6 te herleiden en een hiërarchie in te voeren tussen de Europese wetten en verordeningen.

- De Grondwet voorziet allereerst wetsbesluiten (bindend), die de **Europese wetten** en **kaderwetten** omvatten en de verordeningen en richtlijnen vervangen, vervolgens rechtshandelingen (bindend) die de Europese **verordeningen en Europese beslissingen** omvatten en tot slot adviezen en aanbevelingen (niet-bindend).
- Bij wetsbesluiten wordt de gewone wetgevingsprocedure (medebeslissing tussen de Raad en het Europees Parlement) de regel en wordt de besluitvormingsprocedure van de gekwalificeerde meerderheid veralgemeend.

Deze vereenvoudiging moet het besluitvormingsproces makkelijker begrijpbaar maken.

Bron: de Europese Commissie

2.3.3. Het subsidiariteitsbeginsel beter gerespecteerd

Het subsidiariteitsbeginsel moet garanderen dat de Unie bij de uitoefening van haar bevoegdheden alleen optreedt als het werkelijk noodzakelijk is, m.a.w. wanneer haar optreden een meerwaarde toevoegt aan de acties van de lidstaten en deze van de lokale collectiviteiten. Het respect voor dit beginsel wordt beter verzekerd.

- De verdeling van de bevoegdheden is duidelijker en maakt een onderscheid tussen de **“exclusieve”** bevoegdheden van de Unie, de **“gedeelde”** bevoegdheden tussen de Unie en de lidstaten en de domeinen waarin de lidstaten volledig bevoegd blijven, maar waarin de Unie **ondersteunende of coördinatieacties** kan voeren (op die gebieden kan de Unie niet overgaan tot harmonisatie van de nationale wetgevingen).
- Dankzij de invoering van een nieuw mechanisme (**mechanisme voor “vroegtijdige waarschuwing”**) wordt de controle van de nationale parlementen inzake het respect van het subsidiariteitsbeginsel versterkt. De nationale parlementen worden beter betrokken bij de Europese opbouw: ze worden beter geïnformeerd over elk initiatief van de Commissie en als één derde van de parlementen (of één vierde in sommige gevallen) meent dat een commissievoorstel het subsidiariteitsbeginsel schendt, dan moet de Commissie dit voorstel herzien.

2.4. Een sociaal Europa

De Grondwet verstrekt de sociale dimensie van de Unie. De ontwikkeling van een sociale markteconomie die streeft naar volledige tewerkstelling en sociale vooruitgang wordt opgenomen bij de doelstellingen van de Unie. Er worden eveneens andere verbeteringen aangebracht, zoals de strijd tegen sociale uitsluiting, de uitdrukkelijke erkenning van de rol van de sociale partners of de Europese top waar zowel instellingen, werknemers als werkgevers aanwezig zijn.

Ook de opname van de “horizontale sociale bepaling” wordt bevestigd. Deze bepaling benadrukt dat de Unie rekening moet houden met haar sociale doelstellingen in al haar beleidsvelden.

De Grondwet voorziet ook een juridische basis voor diensten van algemeen economisch belang (transport, post, elektriciteit...)¹², waardoor makkelijker rekening gehouden kan worden met

¹² Inzake openbare diensten, moet men een onderscheid maken tussen:

- De openbare diensten (gerecht, politie, ...) die volledig onder de bevoegdheid van elke staat vallen.
- De diensten van algemeen belang (gezondheid, onderwijs, ...), waarover elke staat bevoegdheid uitoefent volgens het subsidiariteitsbeginsel.
- De economische of handels- openbare diensten (transport, post, elektriciteit), die Europa met het Verdrag van Amsterdam beschouwt als "diensten van algemeen economisch belang".

Bron : Europese Commissie

hun specifieke behoeftes in vergelijking met privé-bedrijven. Zo wordt de toegang tot deze diensten een erkend grondrecht van de burgers en kan de Unie regels goedkeuren om deze diensten te beschermen, hen in staat te stellen om hun missie van algemeen belang uit te voeren en erover te waken dat aan de economische en financiële voorwaarden voor hun werking voldaan wordt.

De eigenheid van de culturele, sociale, gezondheids- en educatieve diensten wordt erkend in het kader van het commercieel beleid van de Europese Unie (meer bepaald wat betreft de onderhandelingen in het kader van de Wereldhandelsorganisatie). Eenparigheid van stemmen is echter vereist zowel wat betreft het onderhandelen als voor het afsluiten van akkoorden over de diensten wanneer deze akkoorden het risico inhouden de organisatie van de diensten op nationaal vlak te verstoren en de bevoegdheden van de lidstaten inzake dienstverlening te ondermijnen.

De Grondwet bepaalt dat maatregelen over de sociale zekerheid van migrantenwerkers goedgekeurd moeten worden bij gekwalificeerde meerderheid (in plaats van bij eenparigheid van stemmen zoals bepaald in het huidige verdrag). Het is echter mogelijk om beroep aan te tekenen bij de Europese Raad, die binnen de 4 maanden een beslissing moet nemen.

Bovendien breidt de Grondwet de bevoegdheid van de Unie inzake volksgezondheid uit.

2.5. Een zekerder Europa: de ontwikkeling van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid

De afschaffing van de binnengrenzen en de vrijheid van verkeer en van vestiging binnen de Unie houden een belangrijke vooruitgang in. Deze verwezenlijkingen vragen echter een verhoogde solidariteit tussen de lidstaten om samen de controle van de buitengrenzen van de Unie te versterken, om hun asiel- en immigratiepolitieken op elkaar af te stemmen, en om samen te werken in de strijd tegen de grenscriminaliteit.

De Unie beseft hoe belangrijk deze ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid is en levert belangrijke inspanningen om deze ruimte te ontwikkelen. Inzake de “interne” beleidsvelden is het precies op deze vlakken dat de Europese Grondwet de belangrijkste veranderingen doorvoert, door het afschaffen van de pijlers, de uitbreiding van de gewone wetgevingsprocedure (medebeslissingsrecht voor het Europees Parlement) en de veralgemening van de stemming bij gekwalificeerde meerderheid, meer bepaald in strafzaken.

2.5.1. De Grondwet ontwikkelt de instrumenten van de Unie op het vlak van justitie en binnenlandse veiligheid

Oprichting van een Europees Parket

De Grondwet voorziet in de oprichting van een Europees Parket¹³ dat bevoegd zou kunnen zijn in de strijd tegen fraude in de communautaire begroting, maar ook in de strijd tegen de zware misdaad met een transnationale dimensie.

Versterking en betere controle van Eurojust

Eurojust (procedure voor gerechtelijke samenwerking) kan strafrechtelijke onderzoeken opstarten en voorstellen om strafrechtelijke vervolgingen in te stellen.

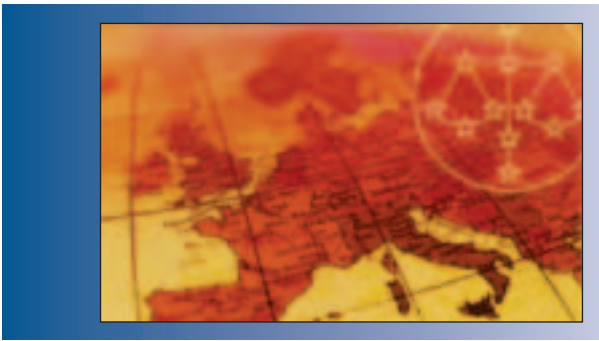
Versterking van de gerechtelijke samenwerking in civiele zaken

Deze versterking bedraagt meer bepaald de gezamenlijke erkenning van gerechtelijke beslissingen en hun uitvoering, samenwerking bij het verzamelen van bewijzen en een betere toegang tot justitie.

¹³ Synoniem voor Openbaar Ministerie: vertegenwoordigt de belangen van de samenleving en stelt strafvorderingen in.

Versterking van de politieële en gerechtelijke samenwerking in strafzaken

De Grondwet stimuleert de toenadering op het vlak van strafrecht, door minimale regels aan te nemen die de inbreuken en de sancties omschrijven voor een aantal ernstige grensoverschrijdende misdrijven die een gemeenschappelijke aanpak vereisen. De Grondwet breidt de lijst met deze misdrijven uit: terrorisme, mensenhandel, het witwassen van geld, corruptie, namaak van geld, informaticamisdrijven en de georganiseerde misdaad. Deze lijst kan nog verder uitgebreid worden indien de Raad dit beslist.

Beslissingen inzake strafrecht worden genomen bij gekwalificeerde meerderheid. Dit is ook het geval voor beslissingen die de grondregels van de politieële en gerechtelijke samenwerking en de werking van het Europees politiebureau (Europol) wijzigen.

2.5.2. Asiel- en immigratiebeleid

De Europese Grondwet maakt van het asiel- en immigratiebeleid een gemeenschappelijk Europees beleid, dat steunt op het solidariteitsprincipe en een eerlijke verdeling van de verantwoordelijkheden onder de lidstaten. De Grondwet legt zo de noodzakelijke voorwaarden vast voor een gemeenschappelijk beleid tegen illegale immigratie en handel en voor de integratie van immigranten. De Grondwet bevestigt eveneens de wil om een algemeen statuut inzake asielrecht in Europa te ontwikkelen, dat verder gaat dan de minimumregels waarover de Unie momenteel beschikt.

2.6. Een sterker Europa op het internationaal toneel

De voorstellen van de Conventie betreffende de vertegenwoordiging van de Unie op het internationaal toneel werden door de staatshoofden en regeringsleiders tijdens de IGC van 2004 behouden in de Europese Grondwet. De tekst pleit voor een permanente voorzitter van de Europese Unie, een Minister van Buitenlandse zaken en een diplomatieke dienst, wat de Unie in staat moet stellen om een internationale actor van belang te worden.

2.6.1. Een permanente voorzitter voor de Europese Unie

Vandaag wordt de Europese Raad voorgezeten door de lidstaat die op dat moment het voorzitterschap van de Raad uitoefent (gedurende telkens zes maanden).

Hieronder volgen, ter herinnering, de voorzitterschappen vastgelegd voor de volgende twee jaar:

Jaar	Van januari tot juni	Van juli tot december
2005	Luxemburg	Verenigd Koninkrijk
2006	Oostenrijk	Finland

De Grondwet wijzigt dit semestersysteem door de permanente functie van voorzitter van de Europese Raad in te voeren. Deze voorzitter wordt verkozen door de Raad met gekwalificeerde meerderheid, voor een periode van twee en een half jaar en kan één keer herkozen worden. Dit zou de zichtbaarheid en de stabiliteit van de functie aanzienlijk moeten verhogen. De voorzitter moet een stem en een gezicht geven aan Europa. Hij moet de werkzaamheden van de Raad leiden en de Unie in het buitenland vertegenwoordigen.

Voorstel voor de Voorzitterschappen van de Raad van de Europese Unie tot in 2020

Van januari 2007 tot half 2008	Duitsland	Portugal	Slovenië
Van juli 2008 tot eind 2009	Frankrijk	Tsjechische Republiek	Zweden
Van januari 2010 tot half 2011	Spanje	België	Hongarije
Van juli 2011 tot eind 2012	Polen	Denemarken	Cyprus
Van januari 2013 tot half 2014	Ierland	Litouwen	Griekenland
Van juli 2014 tot eind 2015	Italië	Letland	Luxemburg
Van januari 2016 tot half 2017	Nederland	Slowakije	Malta
Van juli 2017 tot eind 2018	Verenigd Koninkrijk	Estland	Bulgarije
Van januari 2019 tot half 2020	Oostenrijk	Roemenië	Finland

2.6.2. De Minister van Buitenlandse zaken van de Unie

De meest interessante vernieuwing is de invoering van een Europese minister van Buitenlandse zaken, die tegelijk ook de vice-voorzitter van de Commissie is. Hij wordt aangesteld voor een periode van vijf jaar op basis van een stemming met gekwalificeerde meerderheid. Door het samenvoegen van twee functies (Europees Commissaris bevoegd voor Buitenlandse zaken en de Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid), zou deze nieuwe minister een grotere eenheid aan het Buitenlands beleid van de Europese Unie moeten kunnen geven.

2.6.3. De versterking van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB)

Toch blijft het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid in handen van de lidstaten, wat betekent dat elke beslissing met eenparigheid van stemmen genomen moet worden en dat elke lidstaat dus over een vetorecht beschikt. Wat betreft het defensiebeleid hebben de staatshoofden en regeringsleiders zich ertoe verplicht een definitie op te stellen van een “gemeenschappelijke defensie”, maar wel met eenparigheid van stemmen. De Europese Grondwet weerhoudt het “solidariteitsbeginsel” tussen de lidstaten in geval van een militaire inval op het grondgebied van één van de lidstaten.

2.7. Een Europa dat het milieu beter beschermt

De Europese Grondwet versterkt de mogelijkheden om het milieu te beschermen.

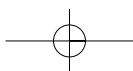
2.7.1. Het principe van duurzame ontwikkeling : een versterkte doelstelling van de Unie

De Grondwet plaatst het principe van duurzame ontwikkeling in het hart van het Europese project. Dit principe wordt voor het eerst bekrachtigd tijdens de eerste “Top van de Aarde” georganiseerd door de VN in Rio de Janeiro in 1992. Het heeft tot doel om *“aan de noden van de huidige generaties te voldoen zonder deze van de volgende generaties in gevaar te brengen”*. In dit opzicht streeft Europa naar “een evenwichtige economische groei”, een “sociale markteconomie” en een *“hoog niveau van bescherming en van verbetering van de milieukwaliteit”*. De Grondwet beschouwt de verplichting om de milieudimensie op te nemen in alle Europese beleidsvelden als een basisrecht. Bovendien moedigt de Grondwet een efficiënt energiegebruik, energiebesparingen en de ontwikkeling van nieuwe en hernieuwbare energiebronnen aan (wind- en zonne-energie, ...).

2.7.2. Het principe van solidariteit tussen de lidstaten tijdens natuur- en humanitaire rampen

De Grondwet schrijft solidariteit voor tussen de Europese Unie, de lidstaten en de lidstaat die getroffen is door een natuur- of humanitaire ramp (rampen met olietankers, overstromingen, ...).

2.7.3. Meer dialoog over de milieupolitiek

De Grondwet stelt de Europeanen en hun vertegenwoordigende organisaties in staat om adviezen te geven, te discussiëren en geraadpleegd te worden over het Europees beleid, meer bepaald op het vlak van milieu. Ook op het vlak van milieu kunnen de burgers gebruik maken van het initiatiefrecht.

2.8. Een Europa dichter bij de Regio's

De Grondwet bevestigt het belang van het solidariteitsbeleid tussen de arme en de rijke regio's, meer bepaald in een Unie uitgebreid tot de landen van het vroegere Oostblok.

De Grondwet belooft "economische, sociale en territoriale cohesie en solidariteit tussen de Lidstaten". Dit is vanaf nu een van de basisdoelstellingen van de EU. Dit betekent dat elke benadeelde regio of regio in moeilijkheden kan genieten van de solidariteit tussen de lidstaten en meer bepaald van Europese subsidies.

De Grondwet breidt het toepassingsveld van dit solidariteitsbeleid uit, want "speciale aandacht" gaat voortaan uit naar alle regio's in "industriële overgang" en naar alle regio's die lijden onder ernstige en permanente natuurlijke of demografische handicappen, zoals berg-, grens- en noordelijke gebieden met een lage bevolkingsdichtheid en stedelijke gebieden.

De Grondwet versterkt gevoelig de rol van het Comité van de Regio's door het Comité, onder andere, het recht toe te kennen rechtstreeks beroep aan te tekenen bij het Hof van Justitie wanneer het meent dat het subsidiariteitsbeginsel geschonden wordt.

HOOFDSTUK 3

Welke vooruitzichten voor de Europese Grondwet ?

3.1. Welke toekomst wacht de Europese Grondwet ?

3.1.1. De ratificatiefase

Voor het grondwettelijke Verdrag breekt nu de belangrijkste stap aan. Juridisch gezien blijft de Grondwet een verdrag. Bijgevolg moet het grondwettelijk Verdrag, voor het in werking kan treden, geratificeerd worden door elk van de 25 lidstaten volgens hun eigen grondwettelijke regels.

Op 12 januari 2005 heeft het Europees Parlement op een symbolische manier (het heeft immers geen beslissingsrecht in deze materie) een rapport goedgekeurd dat “zonder voorbehoud de ratificatie aanbeveelt” van de Grondwet van de Unie. De parlementsleden hebben het rapport goedgekeurd met 500 stemmen tegen 137 (40 onthoudingen).

3.1.2. De wijze van ratificatie: een nationale keuze

De 25 lidstaten kunnen uit drie mogelijkheden kiezen : **de parlementaire goedkeuring** : de tekst wordt goedgekeurd na een stemming over de ratificatie van een internationaal Verdrag door de parlementaire kamers van de staat, via een **referendum** : de tekst van het verdrag wordt rechtstreeks voorgelegd aan de burgers, die voor of tegen kunnen stemmen, of via een parlementaire goedkeuring plus referendum.

Deze twee formules kennen verschillende varianten en combinaties afhankelijk van het land en van eventuele andere vereisten, bij voorbeeld wanneer de ratificatie van het Verdrag een voorafgaande wijziging van de nationale Grondwet vereist.

Bij de landen die voor het referendum hebben gekozen vinden we Frankrijk, Denemarken, Portugal en de Tsjechische Republiek terug. Andere landen, zoals Luxemburg, Nederland en Spanje hebben, hoewel hun nationale grondwet geen referendum toelaat, toch een volksraadpleging georganiseerd, na de goedkeuring door het parlement. *(Zie onderstaand overzicht met de ratificatieprocedures in elke lidstaat van de Unie).*

Overzicht
Voorziene ratificatieprocedures van de Europese Grondwet

Tijdlijn		
1.	29 oktober 2004	Ondertekening Europese Grondwet door regeringsleiders en staatshoofden
2.	11 november 2004	Litouwen ratificeert de Europese Grondwet als eerste EU-lidstaat
3.	20 december 2004	ratificatie door parlement Hongarije
4.	12 januari 2005	Europees Parlement stemt over een verslag over de Europese Grondwet
5.	1 februari 2005	ratificatie door parlement Slovenië
6.	20 februari 2005	referendum in Spanje 76,7 procent van de opgekomen kiezers stemde voor, het Spaanse parlement bekrachtigde de EU-grondwet formeel op 28 april en 18 mei 2005.
7.	25 januari en 6 april 2005	ratificatie door parlement Italië
8.	19 april 2005	ratificatie door parlement Griekenland

9.	11 mei 2005	ratificatie door parlement Slowakije
10.	28 april en 19 mei 2005	ratificatie door parlement België. Parlementen van gewesten en gemeenschappen hebben later ook ingestemd.
	11 en 25 mei 2005	ratificatie door parlement Oostenrijk
	12 en 27 mei 2005	ratificatie door parlement Duitsland
	29 mei 2005	referendum in Frankrijk 54,9 procent van de opgekomen kiezers stemde tegen
	1 juni 2005	referendum in Nederland 61,5 procent van de opgekomen kiezers stemde tegen
11.	2 juni 2005	ratificatie door parlement Letland
	16 juni 2005	Europese top om de referenda van Frankrijk en Nederland te bespreken
12.	29 juni 2005	ratificatie door parlement Cyprus
13.	6 juli 2005	ratificatie door parlement Malta
14.	10 juli 2005	referendum in Luxemburg 56,5 procent van de opgekomen kiezers stemde voor
15.	najaar 2005	ratificatie voorzien door parlement Estland
	maart 2006	Europese top

	uitstel voor onbepaalde tijd	referendum in Denemarken
	uitstel voor onbepaalde tijd	referendum in Ierland
	uitstel voor onbepaalde tijd	referendum in Polen
	uitstel voor onbepaalde tijd	referendum in Portugal
	uitstel voor onbepaalde tijd	ratificatie voorzien door parlement Finland
	uitstel voor onbepaalde tijd	ratificatie voorzien door parlement Zweden
	uitstel voor onbepaalde tijd	referendum in Groot-Brittannië
	uitstel voor onbepaalde tijd	referendum of ratificatie in Tsjechië
	(?)	ratificatie of tweede referendum in Frankrijk (?)
	(?)	ratificatie of tweede referendum in Nederland (?)
	zomer van 2007	deadline ratificatie

Bron: : Europa.

In België is het ratificatieprobleem ingewikkeld omdat de Grondwet de goedkeuring van de twee kamers van het federaal Parlement vereist, net zoals deze van de parlementen van de drie gewesten (Brussel, Vlaanderen, Wallonië), plus de parlementen van de COCOF en van de Franse en de Duitse gemeenschap. De Belgische Grondwet voorziet geen referendum.

Laat ons niet vergeten dat de Grondwet geratificeerd moet worden door al de 25 lidstaten. Aangezien unanimititeit vereist is, is één “nee” van een Parlement of via een nationaal referendum voldoende om de tekst tegen te houden.

Na de verwerping van de Europese Grondwet tijdens het Franse (29/5/05) en het Nederlandse (1/6/05) referendum en de crisis die hieruit voortvloeide, heeft de Europese Raad van 16-17 juni 2005 opgeroepen tot een “pauze” in het ratificatieproces van de Lidstaten. Op 26 juli 2005, hoewel een meerderheid van 13 lidstaten op 25 de tekst van de Grondwet reeds geratificeerd heeft (via een referendum of langs de parlementaire weg), is er dus beslist om het ratificatieproces uit te stellen of zelfs op te heffen.

Verklaring n°30 toegevoegd aan de Europese Grondwet voorzagt dat als, na een termijn van twee jaar (te tellen vanaf het ondertekenen van het verdrag), 4/5 van de lidstaten het Verdrag geratificeerd zou hebben, maar één of meer lidstaten ratificatiemoelijkheden ondervonden, de Europese Raad van staatshoofden en regeringsleiders zich over dit probleem zou buigen. Deze verklaring is nu echter achterhaald, gezien de beslissing van de Top van 16-17 juni 2005 en de aankondiging van verschillende lidstaten dat ze de ratificatie zullen uitstellen. Pas onder het Oostenrijkse voorzitterschap in 2006 zal men een stand van zaken opmaken en een beslissing over de toekomst nemen.

3.1.3. Mogelijke ontwikkelingen van de Europese Grondwet na de Franse en Nederlandse verwerping

Na het Franse en Nederlandse ‘nee’, doen verschillende hypothesen de ronde over de toekomst van deze tekst.

- **Niets meer dan simpelweg terugkeren naar het Verdrag van Nice**
Een eerste hypothese vertrekt van het idee dat er niets gebeurt. Nu de ontwerp-Grondwet verworpen is, zal de Europese Unie verder moeten functioneren volgens de regels van het Verdrag van Nice, goedgekeurd in december 2000. Hoewel deze hypothese geruststellend is, lijkt ze weinig waarschijnlijk. De meerderheid van de Europese leiders meent nu immers dat de tekst van Nice alleen kan leiden tot een verlamming van de Europese instellingen.

➤ **Nieuwe referenda in de landen die de tekst verworpen hebben**

Vaak wordt naar het Deense (Verdrag van Maastricht) en Ierse (Verdrag van Nice) precedent verwezen om aan te tonen waarom binnen enkele maanden nieuwe referenda in Frankrijk en in Nederland georganiseerd moeten worden. Door in Denemarken en in Ierland opnieuw een referendum te organiseren is men er in het verleden immers in geslaagd de resultaten van eerdere edities te annuleren. De terughoudendheid van de Ieren en de Denen was nochtans te wijten aan enkele precieze, welbepaalde punten in de tekst: gemeenschappelijke defensie voor de één en de euro voor de ander. Bijgevolg kon men het probleem oplossen door enkele plechtige verklaringen toe te voegen aan het verdrag waarin de onthouding van deze staten tot deze welbepaalde beleidsvelden erkend werd.

➤ **Gedeeltelijke heronderhandeling van de Europese Grondwet**

Een andere hypothese steunt op de gedeeltelijke heronderhandeling van de tekst, wat het mogelijk zou maken enkele onderdelen te behouden. Bepaalde bepalingen betreffende het gemeenschappelijk defensiebeleid, de uitbreiding van de stemming bij gekwalificeerde meerderheid of de oprichting van de functie van Europees Minister van Buitenlandse zaken, zouden het onderwerp kunnen uitmaken van een kleine IGC met een beperkte agenda. Zo een gedeeltelijke hervorming heeft echter weinig kans tot slagen. De ontwerp-Grondwet is immers het resultaat van moeilijke compromissen tussen tal van tegengestelde eisen en belangen. Als één of meer staten de tekst verwerpen, zullen de anderen ook terugkomen op de toegevingen die zij gedaan hebben.

➤ **Terugvallen op “nauwere samenwerkingsverbanden”**

Sommige analisten beschouwen de Franse en Nederlandse verwerping niet als anti-Europees. Meer nog, ze beschouwen het als een vraag naar méér Europa, wat de deur open zet voor “nauwere samenwerkingsverbanden”, die zelfs verder zouden kunnen gaan dan wat de Europese Grondwet voorstelt. Het Verdrag van Nice, dat nu toegepast wordt, maakt dergelijke nauwere samenwerking makkelijker realiseerbaar dan de vorige Verdragen, maar het blijft twijfelachtig of de lidstaten, na het Franse en Nederlandse “nee”, zonder tegenstribbelen zullen toestaan dat zich een harde kern rond deze landen vormt.

In geval van tegenstand van bepaalde lidstaten, kunnen deze nauwere samenwerkingsverbanden eventueel gevormd worden buiten het Verdrag om, maar het blijft moeilijk om een harde kern te vormen met landen die, om soms erg diverse redenen, de Grondwet verworpen hebben en die –paradoxaal genoeg– nu net een voorttrekkersrol zouden moeten spelen in de Europese opbouw.

Dit Europa van verschillende snelheden, waarover sinds de eerste uitbreidingen van de Europese Unie reeds sprake is, is zowel een realiteit (euro, Schengen) als een waanbeeld, want principieel vindt niemand het prettig om achter een voorhoede aan te lopen. Bovendien zal de institutionele werking van de Unie aanzienlijk ingewikkelder worden als dergelijke “nauwere samenwerkingsverbanden” de regel worden.

Algemeen kan men stellen dat zowel de Europese instellingen als de lidstaten en de grote politieke stromingen (socialisten, christen-democraten, liberalen en ecologisten) diep verdeeld zijn over welke houding aangenomen moet worden om deze crisis in de Europese opbouw te overwinnen. Alleen de toekomst kan ons vertellen wanneer en hoe het proces terug aangewakkerd zal worden, maar laat ons niet vergeten dat, zo leert ons de ervaring met Europese verdragen, grote passen vooruit vaak gevolgd worden door opzienbarende mislukkingen.

3.2. Europa begrijpen om van Europa te houden

3.2.1. Een gevoel van democratisch tekort bij de Europese burger

Hoewel het Verdrag vaak wordt voorgesteld als een noodzakelijke en gunstige verbetering voor iedereen, blijft de tekst een nobele onbekende voor de meerderheid van de Europeanen. Deze voelen zich niet betrokken bij het besluitvormingsproces en het ontbreekt hen aan de nodige kennis om de tekst te begrijpen. Het ondertekenen van het Verdrag zal echter niet meer zijn dan een illusie als haar inhoud ontoegankelijk blijft voor diegenen die het Verdrag zou moeten verbinden, namelijk de Europeanen zelf.

De Commissie en het Parlement bezitten elk een eigen communicatiedienst. Europa beschikt over een Internetserver "Europa", de Commissie steunt Euronews en elke dag wordt er wel een persconferentie georganiseerd. De EU geeft ongeveer 1500 informatiebrochures per jaar uit, bezit bureaus in elke lidstaat, werkt samen met de Huizen van Europa en andere verenigingsnetwerken en financiert partners die informatie verspreiden op lokaal niveau. Tot slot antwoordt de –niet erg bekende– dienst "Europa direct" via een gratis telefoonnummer op vragen over praktische zaken.

De Unie beschikt dus over belangrijke communicatiemiddelen. Toch slaagt ze er niet in haar belangrijkste doelwit, de Europese burger, te bereiken. De nood is vandaag hoog om doelmatige en gepaste communicatiemiddelen in te zetten, aangepast aan elke bevolkingsgroep en niet alleen op Europees niveau, maar ook op nationaal en regionaal niveau. "Europa moet de zaak van allen zijn", dat is boodschap die verspreid moet worden. De burger ziet nog altijd niet in wat Europa hem of haar kan bijbrengen in zijn of haar dagelijks leven. De Europese burgers lijden onder een reëel gemis aan informatie en het is niet voldoende om dit simpelweg te betreuren. Het is daarentegen nodig om dit gemis serieus te nemen en alles in het werk te stellen om het te verhelpen.

3.2.2. Het belang van een betere communicatie: de bevolking beter betrekken

Op het vlak van communicatie moet de Unie erin slagen een boodschap te ontwikkelen die mensen mobiliseert, die de nieuwsgierigheid en de belangstelling van de burgers aanwakkert; een boodschap die verankerd is in de gemeenschappelijke waarden maar toch concreet genoeg zodat de burgers er zich in kunnen terugvinden. De ervaring leert ons immers dat mensen zich ontvankelijk en geïnteresseerd tonen als men hen informatie verschaft over de concrete impact van het Europees beleid, door hen voorbeelden te geven van wat hen persoonlijk kan aanbelangen.

De communicatie rond de Grondwet moet dus leiden tot een debat, een democratische confrontatie. Of de Grondwet nu geratificeerd wordt langs parlementaire weg of aan de hand van een referendum, het is primordiaal dat iedereen geïnformeerd wordt over de inhoud van het nieuwe verdrag. Meer nog, ze moeten de tekst kennen en het belang ervan inzien, zodat ze zich een mening kunnen vormen tijdens het publieke debat.

3.2.3. De Communicatiestrategie gelanceerd door de Commissie : “1000 debatten voor Europa”

“De belangrijkste verantwoordelijkheid voor de ratificatie van de Grondwet ligt bij de regeringen die de tekst ondertekend hebben” herhaalde José Manuel Barosso bij de ondertekening van het grondwettelijk Verdrag; *“De Europese instellingen, van hun kant, zullen al het nodige doen om de politieke verantwoordelijken en de Europese burgers objectieve informatie te verschaffen over de inhoud van de Grondwet”*.

Om een zo groot mogelijk aantal mensen te bereiken, hebben de voorzitter van het Europees Parlement, van de Commissie en van het Comité van de Regio's, de vice-voorzitter van het Parlement en de Commissaris bevoegd voor justitie en binnenlandse zaken, alle verkozenen (van alle beleidsniveaus) uitgenodigd om een bijdrage te leveren tot deze actie.

Binnen deze context heeft de Commissie een Europees debat gelanceerd dat “1000 debatten voor Europa” heet: *“wat het resultaat ook moge zijn, land per land volgens de eigen grondwettelijke regels om het verdrag te ratificeren, we menen dat het grondwettelijk verdrag aan een zo breed mogelijk publiek voorgesteld en uitgelegd moet worden zodat de burgers de tekst kunnen leren kennen en vrijuit hun mening kunnen uiten in het publieke debat”*. De ondertekenaars menen dat *“deze inspanning tot informatie en duiding gedragen moet worden door al diegenen die zich vandaag, op alle niveaus, geëngageerd hebben in het openbare leven”*.

Ze nodigen alle verkozenen uit, zowel de Europese, nationale, regionale als de lokale, om deel te nemen aan en een bijdrage te leveren tot dit initiatief dat ernaar streeft Europa en haar burgers

dichter bij elkaar te brengen in een groot democratisch debat over de toekomst van de Europese Unie. De verkozenen worden uitgenodigd om zich *“persoonlijk bij deze inspanning”* aan te sluiten.

De operatie “1000 debatten” heeft dus als doel om Europa dichter bij de mensen te brengen. Door 25 conferenties in de 25 lidstaten te organiseren waarbij telkens minstens één verkozenen betrokken zal worden, weet men zeker dat de Europese burgers geïnformeerd zullen worden over het Verdrag dat de Grondwet voor Europa invoert.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (via het Verbindingsbureau Brussel-Europa), de gemeentelijke autoriteiten en de onderwijsnetten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest hebben be-slist om zich, met de steun van de Gewestelijke Minister voor Externe betrekkingen, voor deze operatie in te zetten.

3.2.4. De jongeren warm maken voor de Europese Dimensie

58 miljoen... zoveel jongeren tussen 15 en 24 leven er vandaag in de Europese Unie. Het is deze generatie die morgen aan het roer van Europa zal staan. Het is aan hen om dit Europa te bouwen en te versterken, om er een plek van te maken waar het goed leven is. Maar Europa moet ook gevoed worden vanonder uit, door burgers die onderling hechte, concrete banden opbouwen. Zo kunnen we werkelijk een Europese gemeenschap van burgers creëren en een dynamiek van onderlinge uitwisseling en verrijking in stand houden.

De jeugd moet het cement van Europa zijn, dit is de enige manier om aan Europa een stevige basis te geven. De politieke autoriteiten, de administratieve overheden en de leerkrachten moeten deze jeugd mobiliseren, haar voorbereiden. Het is belangrijk programma's en projecten te ontwikkelen die tot doel hebben de Europese dimensie in het onderwijs en in het leerproces te integreren, om een zo groot mogelijk aantal jongeren aan te moedigen om te ontdekken waar Europa voor staat.

In dit opzicht kunnen we het initiatief van het Verbindingsbureau Brussel-Europa, gesteund door de Brussels minister belast met Externe betrekkingen, alleen maar toejuichen. Het project heeft tot doel een **“Europese Conventie van de Brusselse jongeren”** te organiseren, waar-aan jongeren deelnemen van alle onderwijstakken en met verschillende achtergronden uit scholen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Als Europa de verwachtingen en de hoop van de jongeren niet weet aan te voelen, te sturen, te absorberen, dan zal het langzaam aftakelen. Als de Unie zich daarentegen weet aan te passen en in staat is om de verwachtingen van de jonge Europeanen te begrijpen, dan heeft Europa niets te vrezen van demagogen en extremisten, want dan zal de jeugd haar altijd sterker maken en levendig houden, dan zal de jeugd Europa met hart en ziel verdedigen en elke dag opnieuw voeden met nieuwe impulsen.

BIJLAGEN

De Symbolen van de Europese Unie

De Grondwet bevestigt de symbolen van de Europese Unie. Deze symbolen zijn belangrijk omdat ze de Europeanen in staat stellen zich meer met Europa te vereenzelvigen.

De Europese vlag is het symbool voor de Europese Unie, maar ook van de Europese eenheid en identiteit in een bredere betekenis. De sterrencirkel stelt de solidariteit en de harmonie tussen de volkeren van Europa voor. Het aantal sterren is niet verbonden met het aantal lidstaten. Er zijn er immers maar twaalf. Dit cijfer wordt beschouwd als een symbool van perfectie, volledigheid en eenheid. De vlag zal in de toekomst dus niet meer veranderen, ongeacht de verdere uitbreidingen van de Unie.

De Europese hymne is gebaseerd op de Ode aan de Vreugde uit de Negende Symfonie van Ludwig van Beethoven.

Het devies van de Unie luidt: "Verenigd in diversiteit". Verschillende landen hebben er voor gekozen om hun nationale munt te vervangen door een eenheidsmunt: de euro. Vandaag is dit het geval voor Duitsland, Oostenrijk, België, Spanje, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland en Portugal.

Op 9 mei 1950 heeft de Franse Minister van Buitenlandse zaken, Robert Schuman, zijn voorstel voor een organisatie van Europa, gebaseerd op het samenvoegen van de kool- en staalvoorraden, bekend gemaakt, met als belangrijkste doel een nieuwe oorlog te vermijden tussen de Europese oorlogvoerende landen. Dit voorstel, bekend onder de naam "de Schuman verklaring" wordt beschouwd als de geboortakte van de Europese Unie. Vandaag wordt 9 mei gevierd als de "**Dag van Europa**". Bij deze gelegenheid worden tal van activiteiten en festiviteiten georganiseerd die Europa dichter bij haar burgers en de volkeren dichter bij elkaar moeten brengen.

Van de Conventie naar de ratificatie van de Grondwet

Jaar	Voorzitterschap	Evenement
2006	 Oostenrijk	<ul style="list-style-type: none"> • Ratificatieproces van de Europese Grondwet in de lidstaten
	 Finland	
2005	 Luxemburg	
	 Verenigd Koninkrijk	
2004	 Ierland	<ul style="list-style-type: none"> • 01/05/2004: uitbreiding van Europa tot 25 • 10-13/06/2004: verkiezingen voor het Europees Parlement • 29/10/2004: ondertekening van het verdrag dat de Grondwet opstelt door de staatshoofden en de regeringsleiders in Rome • 22/11/2004: nieuwe Europese Commissie
	 Nederland	
2003	 Griekenland	<ul style="list-style-type: none"> • 18/07/2003: het ontwerp-Verdrag dat een Grondwet voor Europa invoert, wordt aan het Italiaanse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie voorgelegd. • 04/10/2003: begin van de Intergouvernementele conferentie (tot 18 juni 2004)
	 Italië	

<p>2002</p>	 <p>Spanje</p> <p>Denemarken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Februari 2002 - 10 juli 2003 : Europese Conventie • Forum van de Europese Conventie
<p>2001</p>	 <p>Zweden</p> <p>België</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 15/12/2001: Verklaring van Laken over de toekomst van de Europese Unie
<p>2000</p>	 <p>Portugal</p> <p>Frankrijk</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verklaring over de toekomst van de Unie (bij "de slotakte" gevoegd als verklaring 23 bij het Verdrag van Nice) • Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Van dezelfde auteur

- Goergen, P. (1999). **Vous avez dit Europe?** Namen: Editions Erasme/Artel.

De Europese Unie, haar geschiedenis, haar instellingen, haar munt" ... deze ontwerpen zijn reeds vaak behandeld. Ook "Vous avez dit Europe" bespreekt deze thema's – van de oprichting van de EGKS tot Agenda 2000" – maar heeft de ambitie "meer" en "beter" te doen. "Beter" omdat de auteur een heldere uiteenzetting geeft van de redenen en doelstellingen van de Europese eenmaking en deze binnen de internationale context van het einde van de koude oorlog plaatst. "Meer" omdat hij vervolgens van elke lidstaat een gedetailleerd overzicht geeft: het binnenlands beleid vroeger en nu, verkiezingsresultaten, het verloop van de aanhechting bij Europa, nationale vertegenwoordiging in het Parlement en in de Commissie, en de kernlijnen van de Europees beleid dat het land voert.

- Goergen, P. (mei 2004). **Le Parlement européen dans tous ses états.** Praktisch vademecum over het Europees Parlement met oog op de uitbreiding. Brussel: D&P

Dit praktisch vademecum over het Europees Parlement met oog op de uitbreiding, uitgegeven met steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, heeft tot doel een heldere en nauwkeurige visie te geven over deze Europese instelling. Het werk is niet alleen bestemd voor een breed publiek in de nieuwe lidstaten, maar wil ook een snelle en doelgerichte duiding geven van het Europees Parlement aan openbare besturen, bedrijven, overheden, studenten en nieuwe Europese actoren binnen het Europa uitgebreid tot 25 lidstaten, of ze nu stemgerechtigd of kandidaat zijn. De overdadige informatie die over het Parlement verspreid

wordt, is soms moeilijk te begrijpen. Deze kleine bundel wil een sleutel vormen om het Parlement te begrijpen. Het Parlement is een instelling die geconfronteerd wordt met tal van uitdagingen en zich in het centrum van een diepgaande reflectie over de hervorming van de Europese instellingen bevindt. In dit opzicht haalt het vademecum ook de huidige debatten aan.

- Goergen, P. (november 2004). **Le lobbying des villes et des régions auprès de l'Union européenne.**
Brussel: D&P

Waarom een boek schrijven over de lobbypraktijken van de regio's en de steden? Simpelweg omdat de regio's en de steden begrepen hebben dat in Brussel tal van beslissingen genomen worden die hen aanbelangen. *Hoe vaak horen we niet iemand zeggen dat "Het in Brussel gebeurt" of "Brussel beslist"?* In 1994 waren er 10 regionale vertegenwoordigingsbureaus aanwezig in Brussel. Vandaag telt Brussel 220 regionale of lokale vertegenwoordigingsbureaus en dit aantal neemt nog steeds toe. Dit toont het belang van hun lobbypraktijken aan.

Maar zijn de Brusselse wandelgangen echt toegankelijk voor de regio's en steden van de Europese Unie? Hoe kan een stad of een regio invloed uitoefenen op het politieke besluitvormingsproces? Hoe kan men de lokale en regionale belangen verdedigen bij de Unie? Dit zijn de vragen waarop dit werk, op een praktische en doelgerichte manier, tracht te antwoorden

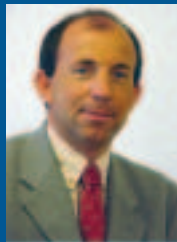
Binnen het kader van de Europese opbouw, de recente internationale ontwikkelingen en de uitbreiding, behandelt dit werk de positie van de regio's binnen het besluitvormingsproces van de Unie. In het licht van zijn ervaringen in de Brusselse wandelgangen van de Unie, aangevuld met tal van 'best practices' voorbeelden, bespreekt de auteur de basiselementen van de invloed van de regio's en de steden en geeft hij enkele nuttige tips voor een efficiënte lobbying in Brussel.

- In voorbereiding (2005): **La nouvelle politique européenne de voisinage et les régions.**
Brussel: D&P

Vereenvoudiging, democratie, transparantie, efficiëntie en legitimiteit zijn de sleutelwoorden van de nieuwe Europese Grondwet. Naast het feit dat het om één enkele tekst gaat en dat de Europese Unie voortaan beschouwd wordt als een rechtspersoonlijkheid, bevat de Grondwet inderdaad een evenwichtig institutioneel systeem, stelt ze een duidelijkere verdeling van de bevoegdheden voor en boekt ze een grote vooruitgang op het vlak van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid. Met de oprichting van de functie van Minister van Buitenlandse zaken van de Europese Unie, toont ze bovendien de wil van Unie aan om haar aanwezigheid op het internationale toneel te versterken.

Dit praktische vademecum heeft als doel om de inhoud van de Grondwet op een didactische manier aan de mensen voor te stellen, samen met de wijzigingen die zijn aangebracht ten opzichte van het Verdrag van Nice en de belangrijkste nieuwigheden. Dit document geeft ook uitleg over het ratificatieproces dat in de lidstaten heeft plaatsgegrepen of nog zal plaatsgrijpen en beschrijft de manier waarop deze tekst gedurende de volgende maanden uitgelegd en gedebatteerd zal worden in gans Europa.

Informatie inwinnen over de Europese Unie in het algemeen, geïnformeerd worden over de toekomstige Europese Grondwet en deelnemen aan de *“1000 debatten over Europa”* houdt niet alleen een unieke kans in om de kennis van de Europese politiek bij de Europese burgers te verbeteren, het is eveneens een gelegenheid om iedereen een meer “Europees” gevoel te bezorgen.

Pascal Goergen, geboren in Keulen in 1963 en vader van 3 kinderen, werd in november 2003 aangesteld als Vertegenwoordiger van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij de Europese Unie. Als dokter in de politieke wetenschappen en gediplomeerde in Internationale betrekkingen, is hij gepassioneerd door Europa. Hij heeft zich gespecialiseerd in materies die verbonden zijn aan het regionaal beleid en in de lobbypraktijken van de steden en regio's in het kader van het besluitvormingsproces binnen de Europese Unie. Deze germanist is niet alleen de auteur van het boek *“Le lobbying des villes et des régions auprès de l'Union européenne”* (2004) en een veelgevraagd spreker, hij heeft ook gedurende 10 jaar talen onderwezen en les gegeven over de Europese instellingen in een Brusselse Hogeschool voor Marketing. Tijdens het Belgische voorzitterschap was hij de Belgische woordvoerder binnen de groep “Onderzoek” van de Raad. Vandaag concentreert hij zich voornamelijk op dossiers betreffende het toekomstige cohesiebeleid, onderzoek, de uitbreiding en het Euro-mediterraans partnerschap. In 2004 heeft hij eveneens het vademecum *“Le Parlement européen dans tous ses états”* uitgegeven.